



Är Lapporten det som besjungs i nationalsångens ord om "fjällhöga nord"? Helmer Osslund målade flera versioner av Sveriges mest avbildade fjäll. Denna målades 1910. Med Osslund kom en mer extatisk vision av fjällvärlden med färgskalan hämtad från Söderhavet och Osslunds lärare, Paul Gauguin.
Foto Alf Oskarsson

Den samiska nationen får sin första, store konstnär i Johan Tirén (1853-1911), men då befinner vi oss i länet Jämtland. Inte desto mindre är det samma blick som den vi redan beskrivit, och den tar tydligt ställning för det samiska. Tiréns måleri är nästan övertydligt realistiskt och hans motivvärld är trogen samerna och deras miljö.

Utsocknes talanger, som tillfälligt lånades in i länet, lät det stora, nationella måleriet göra entré i Norrbotten. Bilden av Norrbotten som bilden av det storslagna och sublima fjället, den skapas alltså inte av "inhemska" konstnärer, utan av stora namn, både inom nationalromantiken och den gryende modernismen. Helmer Osslund, Leander Engström,

Prins Eugen, Carl Wilhelmsson med flera. Konst om Norrbotten och Norrbottenskonstnärer är inte identiska begrepp.

Det var Hjalmar Lundbohm, förste disponenten för LKAB och själva ikonerna för den nya staden Kiruna, som gav konsten i länet dess nationalromantiska representation. I bolagsskolan hölls stora konstutställningar 1904 och 1905, i samarbete med Konstnärsförbundet, sätet för många av sekelskiftets stämningsmålare. Lundbohm hade höga folkbildningsideal och landets bästa arkitekter skulle planera samhället Kiruna. Lundbohm är Norrbotten

tens enda, stora konstmecenat och estetiken var en av grundstenarna i byggandet av mönstersamhället, det sköna ansågs fostrande och förbättrande. En mer prosaisk orsak till konstlivets framväxt finner man i järnvägen, 1902 blev det möjligt att ta sig till platsen för de stora motiven genom Riksgränsbanans tillkomst. Långt senare har seriösa diskussioner förts om byggandet av ett länsmuseum för konst i Kiruna.

Utsmyckningen av kyrkan i Kiruna, kanske främst dess altartavla av prins Eugen, visar Lundbohms uppfattning om god konst. Så var han också



Prins Eugens altarmålning i Kiruna kyrka är kanske sakral, men inte särskilt kristen. Estetiken lovsjunger istället den heliga lunden och dess ljusa träd.